

ARCHIV

KANCELÁŘE PRESIDENTA REPUBLIKY

1928 : T 314, 454, 495, 750, 752, 754, 772, 773, 774, 775, 776, 793, 813, 1009, 1017,
1018,

1929 : 503,

1930 : 1779,

1931 : 7, 47, 208,

1936 : 1752, 1787, 1889,

1945 : 177

příloha : T 494/57

Dr. Karel Engliš, ministr financí

314/28

MINISTR FINANCI

344/28

KANCELÁŘ
POŠLO : 27 VII. 1928
PRESIDENTA REPUBLIKY

T. 759/28.

Plorentiný pame kanceleri,

ustoupaním n. proti řízení pame prezidentní
republiky a jmením jeho ustí oči, Byla
příze jistoty a vis pame prezidentní
přelidaví odosdati.

Podpisní o jmenem Lubolá u d

17. VII. 28.

Jduy —

Pauze presidente,

Před svým odchodem na zdravotní dovolenou
 byla zde evakuací krize a jednání o ní s paucem
 ministrem zemědělské dovolenou rozmišl
 v ekorobu. Chlěb jsem též zříditi popřítí čaru,
 poučování republikánské stánu, když zrušuje,
 že nejde jen o zastoupení, nýbrž o nástupnické
 Švellovo, byla přilít melliána k jednání o tom.
 Nebudu vybičovatí podstatu problému a sporu,
 poučování ho osvětlím celý v Lid. Novinách. Běží
 zase asi o 100-150 mil. ze státní pokladny
 pro zemědělec, další požadavek v litan. živelní
 pojistovně atd. jsou v betu. Poručují přeci požá.
 Dodání republikánské stánu za úvodokuzo.
 dáří, sociální i finanční za umozně. Proti
 jím požadavek jsem zastavil své přání. Chlěb
 jsem, aby celý problém byl osvětlen a prodisk.
 hodan nejvíce, poučování jsem nevěřivost je
 oporu proti politickému tlu. Jméno jsem
 uvěřivost o tom člíně v L. Novinách podson
 starou zručou Hned po prvním dvou přínas
 Venkov proti mně nítě, který poručují za nerukmí.

ačoli činky byly dočoune uerimé. Po
touto útozu uenoku se řádny' u zmnobem
vrátiti do úřadu, poučovzí uurdm předpokládá,
že jde o stanovizku stany. Uenoku se vrátiti,
poučovzí, kdy by a n' dce lítiti tal kurbí police
od uerití kvaliční stany, byl by er vřim
stunám uu pomic. Ale ubití o taut
pomic, uytí kluoné o to, že by er u' pamic
nerved, uenuzi ace Šveklou opoz. Dopsal
stun tu, pamic ueněstou předredy vřim,
aly předložit uou denu k potuzení a
přodim, pamic pomic. Byli ži nřice
přijmouti. Duvoz pvidem uerizim
každym zmnobem taut t' dce u nibo
přiti t' dce v L.V. z Griefenbergu pamic
se nřice zdru a očetiví lřim uen
Dop omčuzi jcu žiti nřic t' dce k lřim.

Dřim Vam pamic pomic, za dřim,
kterou žti uen nřic pomic, vřim uen
nřic uenistru pamic. Přicim jcu se
poda ořice sil, uyt taut nřic uen d' dce,
uizim u ořim uen. Inud žim p' dce d' dce,
kdy se budu uen ořic uřic uen d' dce
stun, t' dce boku žti k uen uen.

Ohvile, které jsem měl číst v této době
prozíti ve vzácné společnosti Vaší, pane
prezidenta, přičemž ke svému nejvzácnějšímu
majetku. Pánem Koučecí, Bytů mých,
pane prezidenta, modře slo mých oděch
svoje vzácné přiznání a poděkování dlužím

niktubůr' n' ety

V Hluboké 17. července 1928.

Dr. J. J. J.

ARCHEIV
KPR

314/28

T. 750/28

V P r a z e , dne 30. července 1928.

Pan
Dr. Karel E n g l i š ,
ministr financí ,
H r a b y ň u Opavy.

Milý příteli :

S těžkým srdcem četl jsem Váš dopis panu pre-
sidentovi, jimž podáváte svou demisi, ale uvážil-li jsem
všestranně Vaše důvody, řekl jsem si, že na Vašem místě bych
jednal právě tak.

List jsem poslal ihned zvláštním poslem do
Karlovyh Varů, takže jej pan prezident ještě téhož dne měl
v ruce.

Shoda, že jste tak daleko a nemůžeme si důvěrně
o věci pohovořit. Pan prezident nylm učiní rozhodnutí v krátké
době.

Přeji Vám hodně zdraví, silné nervy a v zájmu
republiky, abyste svůj boj dobře vybojoval.

S upřímným pozdravem Vám oddaný

Došlo _____
opsáno 220/4. P. H. L. S.
porovnáno 220/4. P. H. L. S.
vypravěno 220/4. P. H. L. S.

Opis.

314/28

Karlovy Vary dne 20. července 1928.

Milý doktore Engliši,

nepěkná situace je způsobena tím, že jste napsal ten článek a k tomu ještě do listu opozičního; jako ministr mohl jste své mínění povědět oficiálně a veřejně nějaké deputaci nebo na interpelaci a tomu podobným způsobem. Ale anonymní článek, třebaže se známou šifrou, není správnou methodou pro ministra.

I v tom nepostupujete docela správně, když mně neurčujete svého nástupce.

Nemohu Vaši demisi přijmout a žádám Vás, abyste žádných článků nepsal. Kanceláři nařídím, aby se dr Šámal a dr Schieszl přičinili o slušné urovnání zbytečného sporu, a Vás prosím, abyste jim v tom byl nápomocen.

Co udělal "Venkov" je otázka jiná a za dané situace vedlejší. Vím, že Vám běží o stát, ale právě proto musíte vydržet na svém místě a volit správnou taktiku svého postupu. Státnicky, milý doktore Engliši, ne tak studentsky!

Váš

T.G. Masaryk v.r.

Pan dr Karel ENGLIŠ,
Brno.

MINISTR FINANCÍ

KANCELÁŘ
ČÍSLO 27 VII. 1928
PRESIDENTA REPUBLIKY

T. 774/28.

Slovu tuž' pame Kanceliři,
Druby' řitel',

Děruji Vám za předání slova. V přitose
zastihem odpoveď pame prezidentovi republiky
na jeho dopis dleto pame řitel', 128
máma o odpovědi, pominuť z dopisu ř. presidenta
bylo zřejmo, že se na mne klicí. Ochoďal
pam se toj vysvětliti mne vč. podozřel. Pomin,
Bytli mčić dopis o brožurov ř. m. presidenta
ludnami podozřel. Volim o pět tak cist, doufaji,
že mne ji nebudete vyhlidati ve zle a pak bez
citi, Bytli mčić pam. m. odpoveď čiti.

Podpisuji o p. p. v. m. d. d. m. a
u řitel' m. c. t.

V Praze, 26. VII. 28.

[Handwritten signature]

2. 7. 1928

P a n e   p r e s i d e n t e ,

Přemýšlel jsem o obsahu Vašeho listu a přijímám výtky v něm obsažené jako od laskavého otce. Ihned jsem po telefonickém rozhovoru s panem kancléřem zastavil další články, jak jste si přál, pane presidente. Dovolte mně však, abych vyložil, že spor s republikánskou stranou nebyl zbytečný, nýbrž nevyhnutelný, a že má hlubší kořeny nežli pochybení v postupu.

Byl jsem od prvopočátku ve sporu s republikánskou stranou, poněvadž myslela, když mne Švehla navrhnul do vlády, že jsem vykonavatelem stranických požadavků. Hned třetí den po nastoupení v roce 1925 mně dával Staněk hrubě po telefonu rozkazy a vyhrožoval všemi důsledky, odvolávaje se na to, že je předsedou největší strany. Týkalo se to Západomoravských elektráren, jimž jsem odepřel zemskou garanci, poněvadž se nechtěly podrobiti revizi NÚKU. Nepřetržitá serie sporů se týkala berní reformy. Šel jsem tenkrát po státníku, ale pozemková daň dopadla nespravedlivě. Republikánská strany vymáhala na mně všemi prostředky zrušení porážkové daně, ač je to nespravedlivé vůči těm, kdo kupují maso a platí daň z masa. Strana na mně oficiálně a velmi zhurta, ovšem marně, vymáhala obsazení místa presidenta zemského finančního ředitelství v Praze agráříkem. Musil zasáhnouti, jako často jindy, sám Švehla. Vymáhali na mně novostavbu vysoké školy zemědělské v Praze. Máme tři a Slováci chtějí čtvrtou, po půdňi repormě je jedné dosti. I interpelaci podal Donát v senátě. Byl stále prudký spor o požadavky rozpočtové. Ministerstvo zemědělství jest nejnepořádnější a nejrozpinavější. Mělo subvence rozdělené

na pět let dopředu a byl jsem nucen čelit finančním zákonem na rok 1927 těmto zlořádům. Nový požadavek vodohospodářského fondu pro regulaci dolních toků a meliorace jsem učinil závislým na nových 50%tech pozemkové daně, bez tak minimální. Fond má smysl, když získává pro určitý účel peníze nezískatelné pro všeobecnou státní pokladnu jako byla automobilová daň pro silniční fond. Jinak znamená, že se státními penězi hospodaří pokoutně bez ministerstva financí. I při silničním fondu byl konflikt, poněvadž strana se vzepřela mému návrhu, aby potahy přispěly aspoň sebe menší částkou na obecní a okresní silnice. Nehezký konflikt vzniknul u Hodonského cukrovaru. Ministr zemědělství i strana mne nutili, abych uzavřel smlouvu, podle které se měli obohatit řepaři na účet finančního eráru. Na konec to udělali i bez smlouvy. Každý rok byl spor o lih, poněvadž strana žádala každý rok větší kvotu z celkového kontingentu na útraty průmyslu a státu. Poslanec Staněk na mě vymáhal garancie pro své lnářské podniky a brzdil fusi Moravské banky. Zde ostatně v poslední chvíli prodali agráři velkou částku neexistujících akcií svým lidem, aby si zvětšili vliv. Tak bych mohl pokračovati. Vyhrožováno mně bylo stále vyvozením všech důsledků největší stranou atd.

Dokud byl zde Švehla, dopadlo to na konec kompromisem, ale po jeho odchodu se stala prepotence strany nesnesitelnou. Nedovedl jsem se už ubránit živelní pojišťovně, ačkoli projekt není dobrý a má hlavně poslání politické. Přišla cukerní krise. Podstata její i mé řešení je obsaženo v přiloženém otisku mého článku v Hospodářské politice, který vyšel v den rozhovoru s panem kancléřem. V poradě hospodářských ministrů jsem vyložil problém v podstatě tak, jak je vyličen v tomto článku. Nezůstalo tenkrát utajeno, že jsem mluvil o přesunu celním. V některých novinách

vyšly zmatené noticky, kterých jsem neinspiroval. Venkov přinesl článek „Aby bylo jasno“, v němž mne sice nejmenoval, ale jednoznačně napadl. Ministr zemědělství se opětovně ohradil proti mému řešení. Zavolał jsem poslance Berana a vyložil mu vše. Viděl jsem, že je krise neodvratná, poněvadž agráři nechtěli o mém řešení ani slyšet, a já nemohl přistoupit na to, aby se dostalo řepářům od konsumentů z cukerní daně nebo novým zdražením cukru sta millionů, a kromě toho zvýšených cel na maso zase na útraty spotřebitelů. Nechtěl jsem dělati politické krise a použil jsem své duševní vyčerpanosti k demisi. Pan náměstek si nepřál demise a tak zůstalo při zdravotní dovolené. Nebylo však možné otálet, poněvadž cukerní průmysl zdraží za dva měsíce cukr, nebude-li krise jeho jinak rozřešena. To je ovšem pohroma, která smete dnešní většinu, ale nehledě k tomu, nemohu převzít za to odpovědnost. Odčinil jsem ihned obchodové daně pro export cukru, ale to nestačí. Utekl jsem se tedy k veřejné diskusi. Konflikt byl nevyhnutelný. Možná, že jsem ho špatně inscenoval, ale má to tu výhodu, že agráři seznali, že nemohou diktovat; možná, že byl konflikt prohlášen předčasně, ale má to tu výhodu, že uspíší řešení. Dal jsem tím ovšem republikánské straně zbraň, že může odvádět pozornost od problému k methodě a omluvit svou hrubost a nepravdu. Ke konfliktu by bylo došlo na každý způsob, poněvadž jde o sta millionů.

Uložil Jste mně, pane presidente, abych napomáhal ku odklizení sporu. Poslechnu, avšak sporem nerozumím formu, nýbrž problém sám. Nedojde-li ve věci samotné k dohodě, pak bych po formálním smíru byl ještě slabší a propukl by konflikt velmi brzo. Mám velmi málo naděje na dohodu, jak znám republikánskou stranu bez Švehly. Na požadavky republikánů žádným způsobem ne-

mohu přistoupiti.

Dopustil-li jsem se chyby, prosím za prominutí; povede-li tato chyba k mému odchodu, nebude dnes žádné neštěstí. Venkov sice píše, že bylo už před mým příchodem všechno v pořádku a Dr. Kramář řekl, že bylo vše připraveno mými předchůdci, ale to je lhostejno. Situace nyní je dobrá, v pokladně je 3/4 miliardy reserva. Na nástupce nebudou už kladeny takové požadavky pracovní, jak tomu bylo v posledních letech.

Zazlíváte mně, pane presidente, že Vám nenavrhuji nástupce. Je to velmi těžké, a, budete-li si, pane presidente, přát, přijedu do Varšavy k rozhovoru.

Podepisuji v nejhlubší úctě

V Hrabyni, 26. července 1928.

Dr. Engliš v. r.

314/28

Pracovníce
u Strakonice

31/7 28.

RUDOLF BERAN,

tajemník

Republikánské strany zemědělského a malo-
rolnického lidu,

poslanec Národního shromáždění.

PRAHA-II.,

Havlíčkovo nám. č. 10.

KANCELÁŘ
DOŠLO : 17. VII. 1928
PRESIDENTA REPUBLIKY

T. 813/28.

Slovenský pane kancléři!

Po svém návratu ze Slovenska
vložím vám svůj list, ve kterém mi
sdělujete přání pana presidenta, aby v
oficiálním listě naší strany byly zastaveny
články týkající se demise ministra
Dr. Engliš, aby tím nerušilo se věci
vyřízení této záležitosti.

Děkuji za toto upomínání a sděluji
že učinil jsem příslušná opatření již
v robotě ze Slovenska telefonicky - robot
od vzniku nedorozumění mezi naší
stranou a p. min. Englišem lišovali

9. 28 R. J. M.

1-

jsme - že sponu otázky napočal p. u. u. u.
D'Englis řešiti v opozičním listu, což jistě
případně spory v koalici mají se řešit
bez účasti široké veřejnosti.

Škoda to, že je někdy velmi těžko
reagovati na pravé opoziční listy,
které se benybratně staví za p. u. u. D'Englis
a mají zcela přirozenou radost
z konfuzí v nepříteli koalici - dal jsem
všem ^{našim} redakcím pokyn, aby uclýlo o
demisi psáno a aby nestalo se nic co
by mohlo stěnovati vůči pojednávání
sporu.

Dovolují si toto sdělit, Vašim
jsem s výrazem hluboké úcty

Vám zcela oddaný

Neauy

314/28

T 1779/30

P r a h a , dne 31. XII. 1930:

Telefonuje večer do bytu o 7. hod. večer Dr. Karel Č a p e k z redakce „Lidových Novin“, že došla tam zpráva, že „Prager Tagblatt“ chce uveřejnit o Nový rok lokálku o nové demisi ministra E n g l i š e . Dr. Čapek se tázá, co jest na věci pravda.

Odověděl jsem, že v naší kanceláři o ničem nevíme, že zjistím v Lánech, zdali něco tam přímo nedošlo. Na to sděluje Dr. Čapek, že se tam tázal, a že pan prezident náhleď odejel do Prahy. Spojil jsem se na to v Praze telefonicky s Dr. Schenkem, který potvrzuje, že pan prezident odpoledne přijel do Prahy, a že do Lán nepřišel žádný dopis, který by Englišově demisi navědčoval. Přišel, pouze dopis od Dra. Kramáře a ministra Matouška. Požádal jsem Dra. Schenka, aby zašel k panu prezidentovi, který byl v pracovně, a mým jménem se přímo na věc zeptal. Dr. Schenk za chvíli vrací se s tím, že ani panu prezidentovi není o věci nic známo. Oznámil jsem Dru. Čapkoví stav věci s tím, že by musil se obrátiti přímo na ministerského předsedu, který snad bude již dnes v Praze, poněvadž o Nový rok jest hlášeň u pana presidenta s novoroční gratulací.

a. a.

Handwritten signature

KANCELÁŘ
DOŠLO : 31. XII. 1930.
PRESIDENTA REPUBLI

Opis.

344/28

Lány, 4/1 '31.

T.

7/31.

Milý Ministře Engliši,

KANCELÁŘ
DOŠLO : -7. I. 1931
PRESIDENTA REPUBLIKY

dovídám se od koll. Udržala, že máte v rodině nemoc: Vaše paní je mladá a statná a proto očekávám její brzké uzdravení; prosím, vyřídíte můj rodinný pozdrav s přáním všeho dobrého celé rodině.

Vzdávat se ministerstva - nevzdávejte se; můžete přece být venku, jak dlouho bude potřeba, pak si zajedete na den dva sem a vrátíte se zase ven. V Praze jen stroj nařídíte a ostatek vykonáte písemně.

My jsme přece celou politiku založili na Vašich finanč. plánech a proto musíme vydržet. Z řečí a psaní v listech si nic nedělejte !

Mějte se dobře a buďte dobré mysli !

Vám oddaný

T.G. Masaryk

Adresa na obálce:

Pan ministr dr Karel ENGLIŠ,
Tatranská Lomnice,
Hotel Praha.

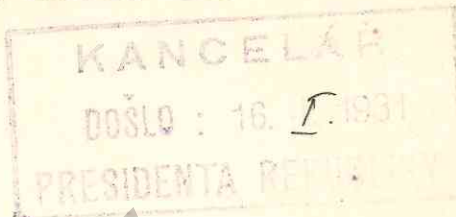
Vypraveno: 5.I.1931.

Opis.

344/28

T 47/31

Lány, 12./I. '31.

Pane Ministře Engliši,

domnívám se, že Vám stačí delší dovolená, nikoli demise. Sám ve svém listě pravíte, že Vám úřad "alespoň na ten čas" je obtížný; ergo spokojte se, prosím, dovolenou. Mluvil jsem s koll. Udržalem, řekl, že to s Vámi správně a dobře vyřídí.

Dovolená bude stranám důkazem, že jste opravdu unaven; ostatně i nemoc Vaší paní je dostatečným výkladem. Dovolenu Vaše autorita neutrpí. -

Z Vašich zpráv mám dojem, že Vaše paní je již na kopečku, že krise je překonána. Co pravíte o svém stavu a speciálně o krevním tlaku, tož myslím, z toho se nestřílí: vyléčíte se netěžko dietou. Nedávno u mne byla Američanka a vyprávěla mi, jak dietou zmohla tlak mnohem vyšší, než-li udáváte Vy. Pamatuji se, že nesměla požívat soli (ani v jídlech), masa obsahujícího sůl a t.d.; poraďte se se slušným lazebníkem a předpíše Vám, co smíte a co nesmíte jíst a pít.

Zkrátka - přeji Vám a Vašim zdraví co nejpevnější a dost energie, abyste se oddal dietetické "racionalisaci" - když racionalisace, tož důsledná.

S Bohem!

T. G. Masaryk.

ARCHIV

KANCELÁŘE PRESIDENTA REPUBLIKY

D₃ 649/20, D₃ 683/20, D 1205/21, D 1821/21, D 1197/22, A 579/22,
A 628/22, A 632/22, A 1333/23, A 1334/23, D 6494/24, A 530/25, A 120/26,
A 1283/26, D 1350/27, A 427/27, A 611/27, D 1901/28, D 2520/28, A 569/28,
D 4948/28, A 1256/28, D 6164/29, D 6214/29, D 7202/29, A 428/30, A 443/30,
D 6641/30, D 10421/30, D 10566/30, D 10580/30, D 10860/30, A 1440/30,
D 175/31, D 409/31, D 5908/32, D 6060/32, A 1301/33, D 709/34, A 109/35,
D 468/36, D 2219/36, D 9568/36, A 1792/36, A 2065/36, A 1115/37,
D 10920/37, D 11043/37, D 2111/38, A 301/38, A 366/38, D 5264/38,
D 7211/38, A 938/38, D 10502/38, D 99/39, D 2692/39, D 4302/40,
D 4303/40, D 4413/40, D 4595/40, D 22208/46, D 1576/45, D 23266/46,
D 1428/47, D 1439/47, D 3416/47, D 3807/47, D 3878/47, D 4146/47,
D 4447/47, D 4448/47, D 5247/47, D 12909/47, D 15133/47, 122042/50,
P 1961/52, 663 303/56

na kár č. j. T 494/57

Prof. dr. Karel Engliš, ministr financí

Inv. č. 2854

Záznam ze dne 27. března 1922:

Pan president si přeje, aby ho navštívil
pan prof. Dr. E n g l i š v e č t v r t e k
6. dubna v 5 hod. odpo. v Praze na hradě, hodí-li
se mu to. V případě, že by se to Dru. Englišo-
vi nehodilo, nechť udá, kdy by mu bylo vhod přijí-
ti, event. i do Lán.

a

Čiliar

Pan

p. Dr. Karel E n g l i š ,

univ. profesor a poslanec

v B r n ě .-

Podepsaná kancelář dovoluje si oznámiti,
že pan president republiky by si přál s Vámi pro-
mluviti, a to, bylo-li by Vám možno a nemáte-li
jiných dispoic, v e č t v r t e k 6. dubna
v 5 hod. odpoledne v Praze na hradě. Kdyby snad
tato doba se Vám nehodila, žádá pan president,
abyste laskavě oznámil podepsané kanceláři, kdy
byste si přál, pana presidenta navštívit, ovšem, kdyby
pan president nebyl v Praze, tedy na Lánech.

V P r a z e , dne 27. března 1922 .

Audience se konala 6/4.
Spisovno, 8/4

Spisovno,

Sh *Sh*

Došlo _____

opsáno *27/3 Shultze*

převzato _____

vypraveno *27/3 Sh*

Seznam audiencí

KANCELÁŘ
DOŠLO -3. ZÁŘÍ 1932
PRESIDENTA REPUBLIKY
PŘÍLOHY: 1

2409/32
D 5908/32

B 454/32

DR K. ENGLIŠ: _____

Bystrička, 31. srpna 1932.

návštěva na Bystričce.

Dnes o 12. hod. přijel do Bystričky bývalý ministr financí prof. dr Karel Engliš s chotí a synem, ve vlastním autu, a žádal, aby panu presidentovi bylo hlášeno, že projíždí na své cestě Turč. Sv. Martinem a hlásí se panu presidentovi, kdyby si přál s ním mluvit. Zmínil se také o tom, že loňského roku paní dr A.G.Masaryková zastavila se v jeho letním sídle Hrabyni a pozvala jej, aby se příležitostně na Bystričce zastavil.

Hlásil jsem panu presidentovi, jenž pozval pana dra Engliše s rodinou na oběd. O 3. hodině pokračovali pak Englišovi ve své cestě.

Založit!

V Praze dne 3 srpna 1932,

Před založením videat:

- 1) pan dr DRTINA, 3/9. 1932. *D. Wilde*
- 2) pan s.š. SCHIESZL, *Schieszl*
- 3) pan v.o.r. dr ČIHAŘ, 7/8. 32. *Čihař*
- 4) SPISOVNA pro seznam audiencí. *Schieszl*

Spisovna.

Došlo: 27. 9. *Schieszl*

Založeno: 6. 10. *Schieszl*

1012

V Praze dne 25. února 1938.

h 2111
38

Titl.

Kanceláři presidenta Československé
republiky,
k rukám osobního tajemníka p.vrch.odbor.rady
Dr.Prokopa Drtiny,

Praha Hrad.

Velevážený pane doktore,

Dovolují si Vám v příloze zaslati
k laskavé dispozici panu presidentu republiky Dru
Eduardu Benešovi dva exempláře statistického srovnání
hospodářských dat, jež uvedl ve své řeči říšský kan-
cléř Hitler, s poměry Československa, které jsem měl
čest přislíbiti panu presidentu Dr.Benešovi předevčí-
rem.

Prosím, aby mu byl materiál dán
Vámi laskavě k dispozici a poroučím se Vám

s výrazem oddanosti a úcty

Šimůnek

reprint

by

A 938-88/10

KANCELÁŘ
DOŠLO 25. ZÁŘÍ 1938
PŘESIDENTA REPUBLIKY

A. a.

24/9 38

Karel Engliš :

2

D

10502/38

Hospodářstvím k brannosti.

Zápasí-li člověk s člověkem pěstí či šavlí, není v boji jen ruka, nýbrž celé tělo; pracuje každý nerv a každý sval, pracuje horečně i mozek, má-li dobře bojovati ruka. Nejinak tomu jest, je-li v boji národ. Přímý boj vede armáda, ale bojuje, pracuje a válčí s sebou celý národ, má-li úspěšně pracovati armáda.

Má-li armáda býti udržována a vybavována vším, čeho potřebuje k tělesnému a duševnímu zdraví a k technické obraně, musí ostatní těleso národa býti živé a zdravé a schopno udržovati sebe i svou bojující část. Boj a válka samotná přináší do tohoto chodu mnoho technických poruch, jakými jsou poškození domů, pozemků, továren, železnic, poštovních a telefonních ústředí atd., nehledě k rychlé spotřebě lidského a věcného válečného materiálu. Rychlé obnovování pracovních a dopravních chodů a odčiňování poruch je samozřejmost; přirůstají mimořádná práce regenerační a reparační, které přistupují k práci spojené s normálním chodem. Protože pak nejlepší síly jsou vázány k armádě a ubývá jich, přirůstá práce a starostí všem ostatním. Je třeba největšího vypětí práce a sil ve všech oborech.

Ale současně se mění životní podmínky národa a vznikají den ze dne nesčetné a nesmírné

Spisovna.

Došlo
Založen Úřad 27. IX. 1938

nové problémy pro udržení národního života a chodu hospodářského. Řešení jejich nelze ponechat volné hře trhu a cenové regulaci. Cena - pravda - udržuje v normálních dobách rovnováhu mezi výrobou a spotřebou ve volné soutěži, ale musí být tak vysoká, aby povzbudila výrobu k činnosti na výši zvýšené spotřeby anebo ztlumila spotřebu na výši dané výroby. V zápase silných a slabých by na př. cena tak dlouho tlačila na konsum nejslabších, až by výroba stačila zásobiti nejbohatší. Lze nedostatek odčiniti jen tlakem na slabé? A dále při volné soutěži se vážou pracovní a ostatní hospodářské síly do výroby různých statků podle hodnocení jednotlivců a jejich ochoty platiti. Není-li v nouzi naopak účelno a nutno, aby se používalo sil, hmot a surovin stejně jako potravin či elektrické energie podle objektivní užitečnosti a důležitosti pro život národa a jeho obranu, aby se z daných prostředků vytěžilo nejvíce užitků? Odchylný způsob použití je v té chvíli mrháním a národní škodou.

To je tím důležitější proto, že válka nepřináší nadbytek, nýbrž nedostatek a nouzi důsledkem rychlé spotřeby, zpomalené či přerušené výroby a hlavně důsledkem přerušení mezinárodní směny, jak by tomu bylo zejména u nás. Musili bychom žíti a pracovati jedině vlastními silami a vlastními prostředky. Bylo-li národní hospodářství zařízeno na vývoz a mezinárodní směnu, která se náhle přeruší válkou, nastanou v jeho skladbě i chodu nejtěžší po-

ruchy odbytové, výrobní i zásobovací, v zaměstnanosti, v důchodu i v peněžním oběhu, ve financích státu, který má zvýšené úkoly a zvýšené potřeby. Toto vše nelze ponechati zápasu a soutěži a regulační funkci cen, úroků a mezd, protože - čím ostřejší by byl nedostatek a zápas o obmezené prostředky, tím výše by stouply ceny, jimiž by se zápasilo. Národní těleso by se octlo v nebezpečné horečce, v zápase všech proti všem, mrhalo by silami nejvýše nutnými k udržení života národa a jeho brannosti.

Nezbude nic, nežli ovládati všechnu práci, výrobu a spotřebu i oběh kapitálu jiným záměrným způsobem tak, aby se dosáhlo maxima života, zdraví a brannosti.

Místo soutěže a zápasu na trhu musí přijíti řízené hospodářství výroby i spotřeby, upotřebování urovin a zásob, devis i kapitálu pod zorným úhlem jiného nežli individuálního prospěchu, pod zorným úhlem života národa a brannosti. To je solidaristický účel i zásah, jakož vůbec je válka nejvyšším národním solidarismem, v kterém se jednotlivec a jeho prospěch cele podřizuje zájmu a prospěchu národního celku, ve kterém práci a oběti přejímá každý podle únosnosti a ve kterém je účasten spotřeby podle toho, jak to je nutné, aby byl živ a zdrav. To je cíl a podstata řízeného hospodářství.

Uvážíme-li, jak je složitá naše výroba, jak při dělbě práce a směně prochází četnými kanály

trhu, jak opačným směrem probíhají platy kapitálové a peněžní, jak je složitý aparát dopravní, měnový a finanční, pak je zřejmo, že udržovati národní hospodářský organismus řízením, je úkol nesmírně obtížný. Ale především jest z toho zřejmo, že všechny tyto úseky se k sobě řadí funkčně jako srdce k žaludku, a nemůže býti každý úsek spravován bez zřetele k ostatním a po případě podle názorů různých politických stran, nýbrž že zde je třeba vedení rychlého a jednotného, proto co nejvíce soustředěného a intenzivního, ovšem též nestrannického a odborného. Přes velké soustředění ústřední správy hospodářské je třeba spolupráce se všemi obory zemědělství, průmyslu, obchodní distribuce, kruhy spotřebitelskými i peněžními jako poradci, protože nemůže žádný člověk zvládnout ve svém mozku všechny cévy, svaly a nervy hospodářského života národního. Vyžaduje tedy řízené hospodářství za války dokonalé organisace, rozčlenění i sečlenění práce, ale i jednotného pevného vedení na venek i uvnitř a za úzké spolupráce s vlastní obranou státu. Cílem není jen obrana, nýbrž národ obrany schopný.

Bylo by však pozdě, kdybychom si toto všechno uvědomili teprve, když by válka vypukla, přetrhaly se cesty zahraniční směny, rozrušil se vnitřní hospodářský chod odstupem části pracovníků do vlastní obrany, technickými poruchami z nepřátelských útoků atd. To by bylo pozdě. Pořádek by byl napřed rozrušen a musil by se obnovovati, což je nesnadnější; nebylo by už možno opatřiti surovin a

zásob z ciziny při zavřených hranicích, nebylo by možno přemísťovati podniky důležité pro obranu státu tam, kde jsou v bezpečí. Organizace budovaná v chvatu a rozruchu válečném přijde pozdě a není dobrá.

Řízení hospodářství válečného musí býti připraveno v míru, a to organizačně i obsahem.

V míru třeba pamatovati na zásoby kovů a surovin, správné umístění podniků, na plán pro řízení hospodářství soukromého i veřejného, pro řízení výroby i spotřeby, hospodaření výživou i surovinami.

V míru třeba pamatovati na to, že budeme odříznuti od dodávek surovin a že při delším trvání války nestačí nahromadění zásob, a jest pomýšleti na náhradní výrobu textilních vláken, benzínu atd., na otvírání ložisek rudných pro normální doby málo vydatných atd. Třeba pamatovati na potřebnou organizaci, právní zmocnění podle ústavy, vytvoření potřebného ústředí k řízení válečného hospodářství, potřebných poradních skupin atd.

V této přípravě šly některé státy tak daleko, že nečekaly, až budou za války odříznuty od světa, a doceny takto k soběstačnosti, a samy se dobrovolně od světa odloučily a vnutily do autarkie /na př. držením vysokého kursu měny, který zamezuje vývoz a tím i dovoz pro nemožnost placení atd./, aby donutily spotřebu k uskrovnění, výrobu zemědělskou k intenzitě, výrobu průmyslovou k nahrázkám, a aby pod tímto tlakem zařídily už v míru hotovou organizaci pro řízení hospodářství, jak to je nej-

dále a nejdokonaleji provedeno v Německu.

My nemůžeme jíti v míru tak daleko, protože náš vývoz činí velmi značnou část celé výroby a autarkie znamená pro nás velkou nouzi. Mimo to překáží demokratické dohodování ústřednímu rychlému ovládnání hospodářských věcí při hospodářství řízeném. To se ukazuje zvláště při řízení peněžního trhu a financování veřejné potřeby státní. Soběstačné státy s autoritativním vedením si snadno opatří prostředky, odčerpávajíce nuceně, co potřebují, z úspor v peněžních ústavech proti pracovním směnkám nebo jiným instrumentům. Samozřejmě, že podle míry rostoucího řízení národního hospodářství státem, ubývá v hospodářství, ve výrobě i spotřebě svobody. Demokracie je také svoboda, a vzpírá se metodám řízení. To jsou naše obtíže v přípravě pro řízení hospodářství za války, nicméně příprava je naprosto nutná.

Stalo se všechno, co bylo nutno učiniti pro zajištění zásob, ochranu výroby, přípravu obrany atd.; třeba ještě dovršiti organizaci pro řízení hospodářství pro případ nouze a války. To je hospodářská mobilisace, jejímž účelem jest udržovati národ živým, zdravým, silným a obrany schopným, neboť jen tak může býti práce armády účinná a trvalá.

Ústřední řízení národního hospodářství jest stejně jako ústřední řízení armády a jejích operací úkolem i odpovědností vlády, pokud se týče hlavního štábu, ale právě tak, jakoby mozek hlavního štábu neměl plného úspěchu, kdyby každý důstojník

a každý voják byl jen mechanickým vykonavatelem rozkazů a nebyl prodchnut duchem brannosti a branné povinnosti, tak nestačí k řízení hospodářství pro válku a za války jen ústřední mozek vládní moci, a je třeba, aby každý občan pomáhal této hospodářské brannosti. Je nutno, aby se každý ve své práci a spotřebě zařizoval směrem ke konečnému účelu, k němuž řízené hospodářství spěje, to jest dosahovati z daných sil a prostředků maxima života a síly a brannosti národa.

Prvním úkolem každého občana je krajní úspornost a hospodárnost. Čím větší část národní výroby odčerpává stát, tím větší část důchodu národa musí odčerpati, aby si zakoupil bez poruchy měny, čeho k obraně potřebuje. Tu může získati jen daněmi a úvěrem. Udržeti a posílniti státní úvěr, je první hospodářskou potřebou, již lze splniti jen největší úsporností občanů, nákupem státních papírů či vkladem u peněžních ústavů, který pak dále poskytuje úvěr státu. Je to současně sebeochrana vkladů proti každé inflaci. Krajní úspornost se stala nejen hospodářskou ctností, nýbrž i vlasteneckou povinností. To se týká každého hospodářství, veřejného jak soukromého. Musíme-li všechny síly soustřediti k obraně, nesmíme jimi mrhati jinam.

K úspornosti se druží hospodárnost při upotřebování statků, zvláště oněch, které jsou vyrobeny z dovážené suroviny. To se týká zřejmě šatstva, látek, kovů. To se týká i potravin. Vzpomeňme, jak se hospo-

daří s těmito statky v Německu. Každý textilní odpadek je surovina jako staré železo nebo jiný kov. Jestliže zásoba těchto statků zvyšuje naši odolnost v obraně, co je mrhání těmito statky ?

Dalším úkolem každého občana je smysl pro sociální pomoc a zdraví lidu. Nejužitečnější upotřebení statků je - když je cílem život, zdraví a síla národa - pomoc nejslabším, kde je největší nebezpečí odumírání. Ve válce je mezi vojíny solidarita, vzájemná pomoc až k smrti; smí být mezi občany v takové době egoistický boj a bezohlednost, s kterou by se chtěl každý jen sám zabezpečiti bez zřetele na osud ostatních ? Panikaření je projevem tohoto hospodářského egoismu a bezohlednosti. Třeba upozorniti zejména majetné a nejmajetnější, že mají větší povinnosti nežli jindy.

Především ostatním třeba však plniti daňové povinnosti vůči státu a devisové povinnosti vůči měně. Nikdo nemá práva mluvit o národu, vystupovati veřejně, působiti v obci a politice, nikdo nemá práva kritisovati, kdo nemá zapravené ani vlastní daně. I to se bude musit jednou zrevidovati, jak kdo v této době plnil své daňové povinnosti. Kdo však čeká, že mu naše mladá armáda obhájí nejen jeho život a svobodu, nýbrž i jeho majetek, a při tom v této době nemá úplně zaplacené ani své daně, je skutečný škůdce, byť by měl plná ústa vlastenectví. I podle daňových rejstříků se posuzují vlastenci.

Konečně bych chtěl zdůrazniti potřebu klidu a rozvahy také v hospodářských věcech. Národ v kritické době dobře pozoruje, kdo utíká s kapitálem do ciziny a oslabuje zemi, kdo postupuje z egoismu bez ohledu na druhé a kdo tedy nejvíce škodí. V klidu je nesmírná síla, jak se ukázalo u nás doposud. Musíme spoléhati na moudré politické vedení presidenta republiky a vlády, které se tak skvěle osvědčilo, musíme spoléhati na mravní, intelektuální i technickou sílu své armády, jejíž pohotovost přečkala první zatěžkací zkoušku nad pomyšlení dokonale. Musíme a můžeme na ně spoléhati, musíme spoléhati též na svou ideu pravdy, kterou hájíme a kterou žije náš stát.

Dovedli jsme doposud při úplné svobodě udržet finance a měnu, ač nám bylo překonatí nejtěžší krisi hospodářskou a největší oběti pro obranu; dovedeme to i dále, bude-li každý na svém místě dbáti povinností, které mu ukládá doba.

Nespoléhejme jen na pomoc zvenku. Přijde jen tenkrát, když se budeme brániti sami; a k této obraně patří i mobilisace hospodářských sil. Jsou veliké a budou nesmírné, budou-li spravovány v duchu národní solidarity, ale jsou nepatrné, budou-li tříštěny egoistickou roztríštěností. Hospodářská brannost není o nic méně důležitá, nežli brannost vojenská, protože jest obrany schopen pouze národ zdravý a silný, a k tomu spěje národní solidarismus hospodářské brannosti.

Věřím pevně, že Evropa nebude mít odvahu rozpoutat novou světovou válku a že přes všechno napětí nervů se na konec vyřeší všechny evropské problémy smírně a dohodou, ale jen tenkrát, když k míru přispěje převaha mírových sil, a k tomu přispějeme my svou připraveností, zvláště také hospodářskou.

ARCHIV
KPR

Dumny

KANCELÁŘ STÁTNÍHO PREZIDENTA
22.VIII.40 D. 04413/40
PŘÍLOHY: #

G H 303/40 ff

Pane presidente,

poctil jste me sedesácti lety vzácnými uznáním
mé vědecké práce. Vážím si toho hluboce a
prosim, byste učinil nějaký zápis, pane presidente,
můj nejuctivější dík. Dovoluji si připojit své
upřímné přání, aby Bůh chránil Vaše zdraví
a byl nad Vámi i všemi Vašimi počiny.

Přijměte, pane presidente, drojes mé
nejhlubší díky a oddanosti

Prague, 21. VIII. 40.

Dumny

Na vědomí:

Založil:

V Praze dne 22. srpna 1940.

Čty

Před zápis: odpov. aby hlásil
škola st. Pan prezident dopis osobně
přičít.

Praha, 24. srpna 1940.

Kéměř

Spisovna

lošiv: 26. VIII. Neuberg
aložen

95247
147

Kancelář presidenta republiky.

KANCELÁŘ PRESIDENTA REPUBLIKY	
-7.XI.47 D 12909 /47	
PŘÍLOHY: <i>2</i>	REF.:

Čís.D

/47 vyž.

z á z n a m ze dne 31.října 1947.

Pan president rozhodl, že přijme rektora Karlovy univesrity profesora Dr.Karla Engliše. Rozhodnutí toto sdělil jsem panu kancléři. Pan vyslanec Dr.Jína byl informován.

Audience se konala ve středu dne 29.října t.r. o 16.00 odpolední a byla, o ní podána zpráva.

Z a l o ž i t i !
V Praze dne 31.října 1947.

ARCHIV
KPR

Spisovna
Zápisník
Jína

V Praze, 15. prosince 1947.

Uložit ke spisu čís.

15133/47 MR

Pane presidente,

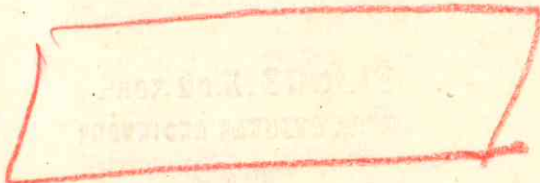
akademický senát university Karlo-
vy, jemuž jsem sdělil vzácný Váš pozdrav,
pane presidente, obsažený ve Vašem dopise v
den mé instalace, zmocnil mne ve svém sedě-
ní dne 12. t.m., abych Vám, pane presidente,
projevil nejuctivější dík akademického se-
nátu a celé obce university Karlovy za Váš
pozdrav a přál Vám, abyste zůstal dlouho živ
a zdráv ke blahu naší vlasti.

Toto usnesení vyřizuje osobním pro-
jevem nejhlubší úcty

Pruný

Uložit ke spisu čis. 15133/17 MR

Pane presidente,

Sojmu vzácným přivítáním Emě instalaci jste
mi způsobil velkou radost; děkuji zato pohotově
a zcelaho srdce Vám, pane presidente, přeji, abyste
užší žil tak štěstího zdrávo. Na Vašem zřevu i životě
životi; uyni orad národa.

Bojtrac univerzity Vašim dopise, pane
presidente, obrajemý jsem vyřídil a řademil
seuatu. Dělí mne z mocuie ž projev, jsem jst
obrajemý p dopise zvlásteim.

Neobčejně jsem byle počtění a potěšení
ná vltěoru panei presidenteie na instalaci.
Itála si opis mého poselstí ž studentům. Dooolu
vi ž. žuslati současně.

Podoprimý s projevem hluboké úcty
a u přimé oddanosti

14. XII. 47.

Prunij

č.j. P. 1967/52

Věc: Valerie Englišová, Praha XVI., (nad Zúdoáinkami č. 16,
P.d. bytomí pátáitost - cyté hováání

Manuál prof. Dr. Karla Engliš.
72 n.
Mají se cyté hováání do
Dolámy u Kádané.
Chtějí by do podiaté
Gbrakyné u Gpary.

Exp. I.
Ministerstvo mirta
Praha - Bratislava.

Věc: /opiš/
Přil.: 1

Postupujeme Vám připojené podání k přímému
řízení.
Prosíme, abyste o výsledku podatelé uvědomili.

Letný jate aváala choti
jovne presidenta

Exp. II.

opiš

K Vašemu dopisu Vám oznamujeme, že KPR podle
zákona nemůže sama o Vaší záležitosti rozhodovati.
Proto jsme na Vaši věc upozornili ministerstvo mirta.

Výpravno!

K exp. I. připoj podání
a přílohy

V Praze dne 22. září 1952. Za přednostu KPR:

Lhůta: Urgováno:
_____
_____
_____
_____

Exp. II.
Pan - Paní

[Signature]

Sdělujeme Vám, že jsme Vaši žádost postoupili
příslušnému úřadu k vyšetření a k dalšímu řízení.

Kancelářské oddělení:

Došlo.....
Založeno 25. IX. 1952

V Praze dne Za přednostu KPR:

Došlo 24. IX. 1952
Opsáno 23. IX. 1952
Porovnáno 24. IX. 1952
Vypraveno 24. IX. 1952
Exp. I. s podáním a příl.
Exp. II. vyrozumění

Pro vypravení
při Köhlerové
24. 9. 52

Č.j.: 663303/56

P1961/52

Dřív.spisy:

Dr Karel Engliš, Hrabyně u Opavy 77 - vystěhování z Prahy v akci "B"

Pd.: v.priora. Žádá o intervenci u ONV Košiče, kam podává stížnost do vystěhování v r.52. Dovozuje, že vystěhování z vlastního domku v P.16, Na Bužánkách 16 bylo neoprávněné. Žádá i o úhradu škody tím vzniklé.

Ježto jde o akci "B", zasílám na GP.

Exp.I. Gen.prok., Pha

Věc: Příl.: 2

Postupujeme vám připojené podání k vyšetření a případnému dalšímu opatření.

Prosíme, abyste podatele o výsledku uvědomili a nám podali zprávu o vyřízení.

Exp.II.

Pan - paní

Přijali jsme Váš dopis ze dne 25. m.m. a sdělujeme Vám, že jsme na Vaši žádost upozornili GP v Praze.

13.11.

Výpravno!

K exp.I. připoj podání a příloh

Lhůta: URGOVÁNO:

Kancelářské oddělení:

Došlo .....

Založeno .....

Opsáno 15. XI. 1956

Porovnáno .....

Vypraveno 16. XI. 1956

Exp.I. s podáním a příl.

Exp. II. vyznění

V Praze dne

1956. Za KPR:

*Lh. rušim
spisovna T 499/57
H/S: R 23/2
ac
20/12*